

Jane Hutt AS,
Y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol
Llywodraeth Cymru

26 Mai 2022

Annwyl Jane,

Gwyddoch y cynhaliodd y Pwyllgor sesiwn dystiolaeth yn ddiweddar gyda Cyfiawnder Tai Cymru ynghylch y gwaith y mae'n ei wneud i ddarparu cartrefi i ffoaduriaid o Wcráin yng Nghymru. Yn dilyn y sesiwn honno, cytunodd yr Aelodau i wneud gwaith pellach ar hyn, ac felly rydym yn bwriadu cynnal sesiynau casglu tystiolaeth gyda rhanddeiliaid perthnasol ar 22 Mehefin. Cytunodd yr Aelodau hefyd y dylwn ysgrifennu atoch i amlinellu ein pryderon uniongyrchol.

Fe wnaethom ni glywed cefnogaeth i'r dull yng Nghymru o ddefnyddio canolfannau croeso i ddechrau i gartrefu pobl sy'n cyrraedd drwy lwybr uwch noddwr y cynllun Homes for Ukraine cyn iddynt symud naill ai i leoliad lletya, neu'n ddelfrydol i denantiaeth. Fe wnaethom ni hefyd glywed am rai o'r risgiau a all godi yn sgil trefniadau lletya anaddas.

Asesu addasrwydd lleoliadau lletya i sicrhau bod pobl yn cael lleoedd diogel i fyw ynddynt yw'r agwedd bwysicaf ar y cynllun. Dywedwyd wrthym fod sicrhau bod ymweliad cartref yn cael ei gynnal gyda phob lletywr posibl cyn lleoli rhywun i fyw gyda nhw yn elfen hanfodol o'r asesiad; a allwch chi gadarnhau a fydd pob lletywr yn cael ymweliad cartref, ac a gynhaliwyd ymweliad ymlaen llaw gyda'r rhai sydd eisoes yn lletywyr? A allech chi hefyd amlinellu pa hyfforddiant sydd wedi'i ddarparu neu a fydd yn cael ei ddarparu i'r rhai sy'n cynnal yr asesiadau?

Fe wnaethom ni glywed hefyd ei bod yn bosibl nad oes gan yr awdurdodau lleol hynny sydd heb eu stoc tai eu hunain y capasiti na'r arbenigedd i gynnal yr archwiliadau cartref angenrheidiol neu ddarparu'r cymorth sydd ei angen ar deuluoedd agored i niwed. Gall y trydydd sector chwarae rhan bwysig o ran darparu'r cymorth hwnnw ar lawr gwlad, yn enwedig o ran cydnabod anawsterau posibl mewn lleoliadau a chamu i mewn pan fydd angen. A fyddech cystal â rhoi rhagor o wybodaeth am sut mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag awdurdodau lleol i nodi materion capasiti a'u cefnogi

i fynd i'r afael â'r rhain? Sut ydych chi'n sicrhau bod yr arbenigedd yn y sector gwirfoddol yn cael ei ddefnyddio?

Fe wnaethom ni glywed y dylai'r gwaith o asesu addasrwydd lleoliadau lletya hefyd edrych ar fynediad i ysgolion, gwasanaethau meddygol a gwasanaethau cymdeithasol, lle bo angen. Er y bydd awdurdod lleol yn cael £10,500 gan Lywodraeth Cymru i ddarparu cymorth a gwasanaethau cofleidiol, bydd yn hollbwysig gwneud yn siŵr bod y gwasanaethau sector cyhoeddus lleol yn gallu ymateb i anghenion yr unigolion hynny. Fe wnaethom ni glywed pryder, er gwaethaf yr arian ychwanegol, y gallai fod yn heriol i wasanaethau cyhoeddus ymateb i'r galw cynyddol, o ystyried y pwysau sydd arnynt eisoes. Sut mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda gwasanaethau cyhoeddus i sicrhau y gallant ymateb i'r cynnydd yn y galw am wasanaethau?

Rydym yn arbennig o bryderus ynghylch argaeledd llety priodol i alluogi pobl i gael eu tenantiaeth eu hunain. Rydym yn ymwybodol o'r galw aciwt ar wasanaethau tai, gyda thua 10,000 o bobl mewn llety dros dro ar hyn o bryd, yn ogystal â ffoaduriaid o Afghanistan yn aros am lety parhaol o hyd. Rydym yn pryderu y gallai fod yn rhaid i bobl o Wcráin aros yn y canolfannau croeso am fwy na thri mis neu aros gyda'r teuluoedd lletyol yn hwy na'r chwe mis a ragwelwyd. Gallai cyfnodau hwy effeithio ar gynaliadwyedd lleoliadau lletya gan y gallai fod angen lle ar y lletywyr neu gallai perthnasoedd fynd dan straen, yn enwedig os bydd costau byw yn parhau i gynyddu. Fe wnaentom ni glywed y bydd yn rhaid i ni 'edrych y tu allan i'r bocs o ran sut i ddarparu ar gyfer pobl ar ôl canolfannau croeso neu letya'. Pa gynlluniau sydd gan Lywodraeth Cymru ar waith i sicrhau bod pobl o Wcráin yn gallu symud i lety tymor hwy o fewn chwe mis, a sut mae'r cynlluniau hyn yn cyd-fynd â threfniadau ar gyfer sicrhau llety parhaol i aelwydydd digartref sydd eisoes yn byw mewn llety dros dro?

Byddem yn ddiolchgar pe gallech roi eglurder ynghylch y cymorth ariannol a gynnigir i letywyr. Deallwn fod £350 yn cael ei gynnig i letywyr am hyd at ddeuddeg mis. A ydych chi'n hyderus bod hyn yn ddigonol o ystyried y cynnydd mewn costau byw? A allwch chi gadarnhau pa gymorth ariannol fydd ar gael i letywyr pe bai eu lleoliad yn cael ei ymestyn y tu hwnt i ddeuddeg mis?

Fe wnaethom ni glywed bod Cyfiawnder Tai Cymru yn cynnal sesiynau gwybodaeth i bobl sy'n cynnig eu hunain i fod yn letywyr, ac am bwysigrwydd y sesiynau hyn o ran codi ymwybyddiaeth o'r ymrwymiad sydd ei angen ac o ran sicrhau mynediad at hyfforddiant a chymorth addas. A allwch chi egluro pa wybodaeth, hyfforddiant a chymorth sy'n cael eu darparu i letywyr ac a all pawb sy'n gwirfoddoli i fod yn letywyr yng Nghymru gael mynediad at sesiynau gwybodaeth?

Mae cael person i gysylltu â nhw mewn awdurdod lleol yn nodwedd allweddol arall o sicrhau lleoliad llwyddiannus. Fe wnaethom ni glywed mai'r pwynt cyswllt, yn ddelfrydol, yw'r person sydd wedi bod yn cymryd rhan yn y broses gyfan, gan gynnwys yr ymweliad cartref. Dylai hyn helpu pobl i feithrin perthynas fel eu bod yn teimlo'n gyffyrddus ac yn hyderus wrth godi materion sy'n peri pryder. A fydddech cystal ag amlinellu sut mae Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod pob lleoliad yn gallu cysylltu â

pherson addas mewn awdurdod lleol a pha rôl y gall y sector gwirfoddol ei chwarae o ran darparu cymorth ychwanegol?

Mae pobl yn cofrestru i letya am chwe mis, ond gall amgylchiadau newid yn ystod y cyfnod hwnnw sy'n golygu bod lleoliadau'n methu. Mae'n hanfodol felly meithrin gwytnwch er mwyn ymateb i hyn. Fe wnaethom ni glywed bod cael lletywyr seibiant ar gael yn ddarpariaeth allweddol i ymateb i sefyllfaoedd o'r fath. Mae recriwtio pobl i letya am rai wythnosau i gynnig lleoliad seibiant ochr yn ochr â recriwtio'r rhai sy'n gallu cynnig cartref am chwe mis yn bwysig er mwyn sicrhau lleoliadau llwyddiannus. A ydych chi'n gallu amlinellu cynlluniau Llywodraeth Cymru mewn perthynas â recriwtio pobl i ddarparu lleoliadau seibiant?

Byddem yn ddiolchgar o gael ymateb erbyn 10 Mehefin fel bod modd ei ystyried ochr yn ochr â'n sesiynau tystiolaeth gyda rhanddeiliaid.

Yn gywir

John Griffiths AS

Cadeirydd

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu yn Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.